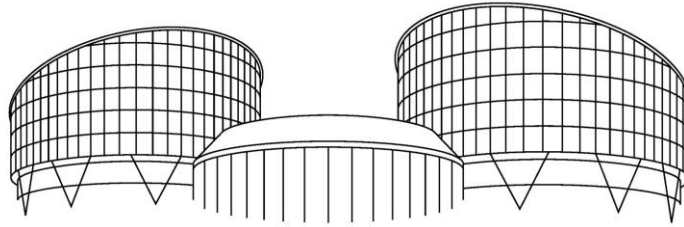

© Проект Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб», 2016. Цей переклад не є зобов'язальним для Європейського суду з прав людини. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документа.

© Council of Europe Project «Strengthening the Human Rights Protection of Internally Displaced Persons in Ukraine», 2016. This translation does not bind the European Court of Human Rights. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ВЕЛИКА ПАЛАТА

**СПРАВА «СТЕК ТА ІНШІ ПРОТИ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА»
CASE OF STEC AND OTHERS V. THE UNITED KINGDOM**

(Заяви №№ 65731/01 та 65900/01)

УХВАЛА ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ

СТРАСБУРГ

Європейський суд з прав людини, засідаючи 6 липня 2005 року Великою палатою, до складу якої увійшли:

Л. УІЛДХАБЕР (*L. WILDHABER*), Голова,
К.Л. РОЗАКІС (*C.L. ROZAKIS*),
Ніколас БРАТЦА (*Nicolas BRATZA*),
Б.М. ЖУПАНЧІЧ (*B.M. ZUPANCIC*),
Л. ЛУКАІДЕС (*L. LOUCAIDES*),
Дж. КАЗАДЕВАЛЛ (*J. CASADEVALL*),
Дж. ГЕДІГАН (*J. HEDIGAN*),
М. ПЕЛЛОНПАА (*M. PELLONPAA*),
М. ТРАТСА-НІКОЛОВСЬКА (*M. TSATSA-NIKOLOVSKA*),
Р. МАРУСТЕ (*R. MARUSTE*),
К. ТРАДЖА (*K. TRAJA*),
А. КОВЛЕР (*A. KOVLER*),
С. ПАВЛОВЧІ (*S. PAVLOVSKI*),
Л. ГАРЛІКІ (*L. GARLICKI*),
Дж. БОРРЕГО БОРРЕГО (*J. BORREGO BORREGO*),
Д. СПІЛМАН (*D. SPIELMANN*),
Е. МАЙЄР (*E. MYJER*), судді
та П.Дж. МАХОНІ (*P.J. MAHONEY*), Секретар,

Беручи до уваги вищевказані заяви, зареєстровані 20 листопада 2000 року та 30 січня 2001 року відповідно,

беручи до уваги рішення від 24 серпня 2004 року, відповідно до якого Палата Четвертої секції, за якою спочатку були закріплені заяви, відмовилися від розгляду справи на користь Великої палати (стаття 30 Конвенції та правило 72 Регламенту Суду),

беручи до уваги рішення Голови від 5 січня 2005 р. для спільного розгляду питання про критерії прийнятності та суті заяв (стаття 29 § 3 Конвенції та правило 54А § 3),

беручи до уваги зауваження щодо критеріїв прийнятності та суті заяв, поданих заявниками та Урядом,

беручи до уваги усні зауваження сторін на слуханні 9 березня 2005 року,
після нарад 9 березня і 6 липня 2005 року,

постановляє не застосовувати статтю 29 § 3 Конвенції і розглянути питання про критерії прийнятності та суті додатків окремо, і виносить таке рішення:

ФАКТИ

1. Перша заявниця Регіна Хеппл народилася в 1933 році і мешкає в м. Вейкфілд. Друга заявниця Анна Стек народилася в 1933 році і мешкає в м. Сток-он-Трент. Третій заявник Патрік Ланн народився в 1923 році і мешкає в м. Стоктон-он-Тіс. Четвертий заявник Сібіл Спенсер народився в 1926 році і мешкає в м. Бері. П'ятий заявник Олівер Кімбер народився в 1924 році і мешкає в м. Певенсі.

2. На засіданні 9 березня 2005 року заявники були представлені паном Р. Дребл КК і пані Х. Маунтфілд, адвокатом. Перший, другий, третій і четвертий заявники були також представлені пані Дж. Старлінг, а п'ятий заявник - паном Дж. Клінчем, обидва адвокати практикують в Лондоні. Уряд-відповідач був представлений паном Д. Панніком КК і пані С.

Вейр, адвокат, а також їхнім Уповноваженим паном Д. Уолтоном з Міністерства закордонних справ та у справах Співдружності.

А. Обставини справи

3. Обставини справи, представлені сторонами, можуть бути узагальнені наступним чином.

1. Пані Хеппл

4. 28 січня 1987 року перша заявниця почала страждати від теносіновіту, промислового захворювання. З 27 січня 1989 року вона не змогла продовжити роботу і отримала допомогу у зв'язку із скороченням доходів (далі «ДСД» – див. пункт 16 нижче). 15 квітня 1993 року їй виповнилося 60 років, і 1 травня 1996 року судовий виконавець прийняв рішення, що, починаючи з 31 березня 1996 року, присуджена їй ДСД повинна бути замінена на присудження надбавки до пенсії (далі «НП» – див. пункт 20 нижче).

5. Заявниця оскаржила це рішення в Апеляційному суді соціального забезпечення м. Вейкфілд (далі – «АССЗ») на тій підставі, що, якби вона була чоловіком того ж віку, вона б продовжувала отримувати ДСД, яка була б більш значущою. АССЗ відхилив її апеляцію 5 вересня 1996 року, і заявниця звернулася до Уповноваженого управління соціального забезпечення (далі – «Уповноважений»).

6. Усі п'ять справ заявників були об'єднані Уповноваженим, який, почувши аргументи 11 і 12 грудня 1997 року, 8 травня 1998 року прийняв рішення передати три питання до Європейського суду (далі ЄС – див. пункт 23 нижче).

7. ЄС виніс рішення 23 травня 2000 року (див. пункт 23 нижче). 31 липня 2000 року Уповноважений, виходячи з рішення ЄС, зупинив провадження у справах заявників, у яких вони виступали позивачами, і задовольнив апеляції, в яких позивачами були судові виконавці.

2. Пані Стек

8. 18 січня 1989 року друга заявниця пошкодила спину на роботі і не змогла продовжити працювати. Їй присудили ДСД з 24 січня 1990 року. 13 березня 1993 року їй виповнилося 60 років, а з 31 березня 1996 року присудження їй ДСД було замінено на НП.

9. Заявниця оскаржила це рішення на основі дискримінації за ознакою статі. АССЗ м. Трент дозволив їй подати апеляцію 4 жовтня 1996 року, і судовий виконавець звернувся до Уповноваженого, який передав справу до ЄС (див. пункти 6-7 вище).

3. Пан Ланн

10. 11 листопада 1973 року третій заявник отримав травму правої руки, пов'язану з роботою, в результаті чого йому довелося припинити працювати. З 12 травня 1974 року він отримав спеціальну надбавку за несприятливі умови, яка була змінена на ДСД з 1 жовтня 1986 року. 19 травня 1988 року йому виповнилося 65 років, і з травня 1993 року, коли йому виповнилося 70, він отримав передбачену законодавством пенсію за віком. 26 березня 1996 року судовий виконавець переглянув присудження ДСД і вирішив, що, починаючи з 31 березня 1996 року, їй потрібно замінити на НП, у розмірі приблизно 25% від рівня ДСД.

11. Заявник подав скаргу на тій підставі, що жінка за тих же обставин розглядалася б як така, що вийшла на пенсію 19 травня 1988 року або до цієї дати і мала б право на фіксований рівень ДСД пожиттєво, що є більш цінною перевагою. 24 вересня 1996 року АССЗ

м. Стокпорт відхилив його апеляцію, і пан Ланн звернувся до Уповноваженого, який передав справу до ЄС (див. пункти 6-7 вище).

4. *Пані Спенсер*

12. Четверта заявниця отримала травму ший, пов'язану з роботою, 17 липня 1966 року. Вона отримала спеціальну надбавку за несприятливі умови з 15 січня 1967 року, яка була змінена на ДСД з 1 жовтня 1986 року. 11 грудня 1986 року їй виповнилось 60 років, і вона отримала пенсію за віком з 23 грудня 1986 року. 10 травня 1993 року було прийнято рішення, зі вступом в силу з 11 квітня 1988 року, встановити їй ДСД пожиттєво у розмірі 25.28 фунтів стерлінгів.

13. Заявниця подала скаргу до АССЗ м. Болтон на тій підставі, що, якби вона була чоловіком, то продовжувала б отримувати незафіксовану ДСД. АССЗ задовольнив її апеляцію 30 листопада 1994 року, і судовий виконавець звернувся до Уповноваженого, який передав справу до ЄС (див. пункти 6-7 вище).

5. *Пан Кімбер*

14. 12 березня 1982 року п'ятий заявник отримав травму спини на роботі і не зміг продовжити працювати. Він отримав спеціальну надбавку за несприятливі умови з 15 вересня 1982 року, що перетворилася на ДСД від 1 жовтня 1986 року. 30 вересня 1989 року йому виповнилось 65 років, і він отримав пенсію за віком з 29 вересня 1994 року. 29 квітня 1996 року судовий виконавець переглянув присудження йому ДСД і вирішив, що з набранням чинності з 31 березня 1996 року її треба замінити на НП.

15. Заявник подав скаргу до АССЗ м. Істборн на тій підставі, що жінка за таких обставин могла б обрати, щоб її вважали пенсіонеркою від 10 квітня 1989 року, і тому їй би надали фіксовану ДСД пожиттєво, що є більш цінною перевагою, ніж НП. АССЗ задовольнив його скаргу по 2 жовтня 1996 року і судовий виконавець звернувся до Уповноваженого, який передав справу до ЄС (див. пункти 6-7 вище).

В. Відповідне законодавство

1. *Матеріальна допомога за виробничий травматизм і профзахворювання в Сполученому Королівстві*

16. Допомога у зв'язку із скороченням доходів («ДСД») представляє собою додаткову матеріальну допомогу, пов'язану з доходами, відповідно до передбаченої законодавством системи нещасних випадків і хвороб на виробництві, яка була введена в дію в 1948 році. Спочатку матеріальна допомога була відома як спеціальна надбавка за несприятливі умови, але вона була перероблена і перейменована відповідно до Закону про соціальне забезпечення 1986 року. На момент подання цих заяв відповідне законодавство була Частиною V Закону щодо внесків до фондів соціального забезпечення і соціальних виплатах 1992 року.

17. ДСД з 1990 року фінансується за рахунок загального оподаткування, а не Державної системи страхування. Вона виплачується працівникам або колишнім працівникам, які постраждали від нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, з метою компенсації за погіршення працездатності. Щотижнева сума заснована на порівнянні доходів заявника до нещасного випадку або хвороби і доходів, які в будь-якій фактичній або умовній роботі досі вважаються придатними, незважаючи на інвалідність, за умови максимальної тижневої премії у розмірі 40 фунтів стерлінгів. Це допомога не на основі внесків,

з тієї причини, що відповідність вимогам не залежить від будь-якої або певної кількості внесків, що були зроблені до Фонду державного соціального страхування.

18. Відповідно до більш нового законодавства, матеріальна допомога скасовується в цілому, і нове право на ДСД не може виникнути в результаті нещасного випадку або захворювання, що сталося 1 жовтня 1990 року або після цієї дати. Крім того, низка законодавчих заходів після 1986 року намагалася усунути або зменшити її для заявників непрацездатного віку, по відношенню до яких уряд вважав будь-яке порівняння «заробітку» штучним. До цих змін існувало неперервне право на ДСД, незважаючи на досягнення пенсійного віку, і ДСД сплачувалася одночасно з державною пенсією.

19. Метод, обраний для зменшення права на отримання, мав встановити переривання або обмежувальні умови шляхом посилення на вік, що використовується передбаченою законодавством системою отримання пенсії за віком, а саме 65 років для чоловіків і 60 для жінок до 1996 року, а потім скорочення до поступової рівності у віці 65 років у 2020 році (частина II Закону щодо внесків до фондів соціального забезпечення і соціальних виплат 1992 року, з поправками, внесеними відповідно до Закону «Про пенсії» 1995 року).

20. Відповідно до нових положень (Закон щодо внесків до фондів соціального забезпечення і соціальних виплат 1992 року) всі одержувачі ДСД, яким до 10 квітня 1989 року виповнилося або (а) 70, для чоловіків, або 65, для жінок, років, або (б) дата виходу на пенсію фіксується повідомленням, у віці старше 65 років для чоловіків або старше 60 років для жінок, отримують фіксований розмір ДСД пожиттєво. Всі інші одержувачі ДСД перестануть отримувати ДСД, натомість будуть отримувати надбавки до пенсії («НП») або після досягнення (а) 70, якщо чоловік, або 65 років, якщо жінка, або (б) дата виходу на пенсію фіксується повідомленням, у віці старше 65 років для чоловіків або старше 60 років для жінок, або на відмову від зайнятості у віці 65 років для чоловіка або 60 для жінки.

2. Допомога, що нараховується на основі внесків, та допомога за рахунок роботодавця у Сполученому Королівстві

21. У своєму рішенні від 26 травня 2005 року у справі Р. проти Державного секретаря з питань праці та пенсій, від імені Карсон, і Р. проти Державного секретаря з питань праці та пенсій, від імені Рейнольдса (*R. v. Secretary of State for Work and Pensions, ex parte Carson and R. v. Secretary of State for Work and Pensions, ex parte Reynolds*) [2005] ПЛСК 37, з яким погодилися лорд Ніколс з м. Беркенхед, лорд Роджер з м. Ірлсферрі і лорд Уокер з м. Гестінторп, лорд Хоффман описав систему соціального забезпечення Сполученого Королівства таким чином (§§ 20-24):

«...Ситуація з бенефіціарами соціального забезпечення СК, якщо процитувати Європейський суд у справі Ван-дер-Массель проти Бельгії (Van der Musselle v. Belgium) (1983 рік) 6 ЗСПЛ 163, 180, пункт 46, «характеризується як кодекс (збірник) прав і обов'язків, з-поміж яких було б штучно виділяти один конкретний аспект».

...Внески до фонду державного страхування не мають особливого зв'язку з пенсіями за віком, порівняно з внесками до приватної пенсійної системи. Насправді, зв'язок є досить незначним. Внески до фонду державного страхування формують джерело частини доходу, за рахунок якого виплачуються всі види допомоги по соціальному забезпеченню і Державної системи охорони здоров'я (решта надходить від звичайного оподаткування). Якщо виплата внесків є достатньою умовою для надання права на отримання допомоги, що нараховується на основі внесків, пані Карсон повинна мати право на отримання всіх видів допомоги, що нараховується на основі внесків, як допомога по вагітності та пологах і допомога для пошукувачів вакансій. Але вона не висловлює думку про те, що вона відноситься до них.

Централізований характер системи унеможливує витяг одного елементу для особливої обробки.

Основною причиною для надання державних пенсій є визнання того, що більшості людей пенсійного віку будуть потрібні гроші. Вони не залежать від матеріального стану, але це тільки тому, що перевірка матеріального стану є дорогою і заважає звертатися по допомогу навіть тим людям, які її потребують. Таким чином, державні пенсії виплачуються всім незалежно від того, мають вони достатній дохід з інших джерел чи ні. З іншого боку, вони підлягають оподаткуванню. Таким чином, держава поверне собі частину пенсії від людей, які мають достатньо коштів для сплати податку, і тим самим знизить собівартість пенсії. З іншого боку, ті люди, які повністю позбавлені засобів існування, матимуть право на грошову допомогу, допомогу за рахунок роботодавця. Таким чином, собівартість виплати пенсії за віком таким людям бере до уваги той факт, що пенсія буде зарахована на їхню вимогу на підтримку доходів. ...

На мою думку, саме слова «страхування» і «внески» пропонують аналогію з приватною пенсійною системою. Але, з точки зору громадян, які роблять внески, внески до фонду державного страхування мало відрізняються від загального оподаткування, яке входить до муніципального фонду Консолідованого фонду. Різниця – це лише питання державного обліку. І хоча пенсії в даний час пов'язані з внесками, немає особливої причини, чому вони повинні бути. Насправді, (в основному через те, що існуюча система серйозно шкодить жінкам, які провели час неоплачуваної роботи по догляду за сім'єю, а не заробляли зарплату) існують пропозиції щодо зміни. Пенсія, що нараховується на основі внесків, може бути замінена на «пенсію громадянину за рахунок роботодавця», що виплачується всім жителям пенсійного віку цієї країни. Але немає ніяких причин, чому це повинно означати будь-які зміни в зборі внесків до фонду державного страхування для фінансування пенсій громадянам, як і інших видів допомоги за рахунок роботодавця. ...»

3. Директива Європейського союзу про рівне ставлення у сфері соціального забезпечення

22. Директива Ради 79/7/ЕЕС від 19 грудня 1978 року (далі – «Директива») стосується поступового впровадження принципу рівного ставлення до чоловіків і жінок в питаннях соціального забезпечення. Стаття 4 § 1 Директиви забороняє будь-яку дискримінацію за ознакою статі, зокрема, що стосується розрахунку допомоги. Така дискримінація може бути виправданою лише відповідно до статті 7 § 1 (а), яка передбачає, що Директива не повинна утискати права держав-членів, щоб виключити зі сфери застосування визначення пенсійного віку з метою надання пенсій за віком та при виході у відставку і можливі наслідки у цьому відношенні для інших видів допомоги.

4. Рішення Європейського суду у справі «Хеппл і Інші»

23. Питання, направлені до ЄС у справі C-196/98, *Регіна Вірджинія Хеппл та Інші проти Судового виконавця (Regina Virginia*

Hepple and Others v. Adjudication Officer) (Звіти Європейського суду за 2000 рік, с. I-3701.) Уповноваженим Управління соціального забезпечення, виглядали таким чином:

«1. Чи дозволяє стаття 7 Директиви Ради 79/7/ЕЕС державі-члену накладати нерівні умови віку, пов'язані з різним пенсійним віком для чоловіків і жінок відповідно до передбаченої законом програми забезпечення пенсії за віком, на надання права на отримання допомоги з ознаками допомоги у зв'язку із скороченням доходів відповідно до передбаченої законом програми нещасних випадків і хвороб, з тим, щоб здійснювати різні щотижневі грошові виплати за цією програмою для чоловіків і жінок у подібних обставинах, зокрема, коли нерівність:

(а) не є необхідною для будь-якої фінансової причини, пов'язаної з будь-якою програмою; і

(б) не будучи введеною раніше, накладається вперше через багато років після початку роботи двох програм, а також після 23 грудня 1984 року, останній строк для введення Директиви в дію до статті

8?

2. Якщо відповідь на питання 1 позитивна, якими ж є міркування, що визначають, чи є нерівні вікові умови, як ті, які застосовувалися в Великій Британії для допомоги у зв'язку зі скороченням доходів з 1988 по 1989 рік, необхідними для забезпечення узгодженості між двома програмами, чи вони перебувають у межах прийняттого винятку у статті 7?

3. ...»

24. ЄС постановив, по-перше, що «усунення дискримінації, про яку йдеться, ... не матиме ніякого впливу на фінансову рівновагу системи соціального забезпечення Сполученого Королівства в цілому» (§ 29). Однак він продовжив стверджувати, що було об'єктивно необхідно ввести різні вікові умови за ознакою статі, щоб підтримати узгодженість між системою державної трудової пенсії та іншими системами виплати допомоги, оскільки (§§ 31-34)

«... основною метою подальших законодавчих поправок ... було припинити виплату ДСД – допомоги, призначеної для компенсації знецінення непрацездатності після нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання – особам, які є непрацездатними за віком, нав'язуючи умови на основі передбаченого законом пенсійного віку.

Таким чином, у результаті цих законодавчих змін, існує узгодженість між ДСД, яка призначена для компенсації зниження доходів, а також програмою пенсійного забезпечення за старістю. Звідси випливає, що збереження спірних правил в основному провадженні є об'єктивно необхідним для збереження такої узгодженості.

Цей висновок визнаний дійсним тим фактом, що ДСД замінюється, коли бенефіціар досягає пенсійного віку і перестає працювати, на НП, рівень якої становить 25% від ДСД, оскільки НП призначена компенсувати зниження пенсійного права в результаті зниження прибутку після нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання.

Звідси випливає, що подібна спірна дискримінація в основному провадженні об'єктивно і обов'язково пов'язана з різницею між пенсійним віком для чоловіків і для жінок, отже, вона покривається частковим скасуванням, яке передбачається статтею 7 § 1 (а) Директиви».

5. Європейська соціальна хартія 1961 року

25. Європейська соціальна хартія 1961 року (далі – «Соціальна хартія»), переглянута 3 травня 1996 року, передбачає, зокрема:

«...

Нагадуючи, що Конференція міністрів з питань прав людини, що відбулася в Римі 5 листопада 1990 року, наголосила на необхідності, з одного боку, зберегти неподільний характер всіх прав людини, будь то цивільні, політичні, економічні, соціальні або культурні права, а з іншого боку, дати Європейській соціальній хартії новий імпульс;

...

Домовилися про таке:

...

Частина II

Сторони зобов'язуються, як це передбачено в частині III, вважати себе зв'язаними зобов'язаннями, викладеними в нижченаведених статтях і пунктах.

...

Стаття 12 - Право на соціальне страхування

З метою забезпечення ефективного здійснення права на соціальне забезпечення Сторони зобов'язуються:

- 1 започаткувати систему соціального забезпечення або підтримувати її функціонування;
- 2 підтримувати систему соціального забезпечення на задовільному рівні, принаймні, на рівні, який є необхідним для ратифікації Європейського кодексу соціального забезпечення;
- 3 докладати зусилля для поступового піднесення системи соціального забезпечення на більш високий рівень;
- 4 вживати заходів шляхом укладання відповідних двосторонніх і багатосторонніх угод або іншими засобами і при дотриманні умов, визначених у таких угодах, для забезпечення:
 - а рівних прав своїх громадян і громадян інших Сторін у відношенні прав соціального забезпечення, в тому числі збереження допомоги, що виникає на основі законодавства про соціальне забезпечення, незалежно від того, які пересування особа, яка захищається, може здійснити між територіями Сторін;

б надання, збереження та поновлення прав на соціальне забезпечення такими засобами, як сумарний залік періодів страхування або роботи, що були здійснені за законодавством кожної з Сторін.

Стаття 13 - Право на соціальну та медичну допомогу

З метою забезпечення ефективного здійснення права на соціальну та медичну допомогу Сторони зобов'язуються:

- 1 забезпечити, щоб будь-якій малозабезпеченій особі, яка не спроможна отримати достатніх коштів або завдяки власним зусиллям, або з інших джерел, зокрема за рахунок допомоги по соціальному забезпеченню, надавалась належна допомога, а у випадку захворювання – забезпечувався догляд, якого вимагає стан її здоров'я;
- 2 забезпечити, щоб політичні або соціальні права осіб, які отримують таку допомогу, на цій підставі не обмежувалися;
- 3 передбачити, що кожна людина може отримувати у відповідних державних чи приватних службах такі поради та персональну допомогу, які можуть бути необхідні для запобігання виникненню особистого або сімейного нужденного становища, для його подолання чи полегшення;
- 4 Застосовувати положення п. 1, 2 і 3 цієї статті на засадах рівності між своїми громадянами та громадянами інших Сторін, що на законних підставах перебувають на їхній території, відповідно до своїх зобов'язань за Європейською конвенцією про соціальну та медичну допомогу, яка була підписана в Парижі 11 грудня 1953 року»

6. Пенсійний вік в інших країнах Європи

26. Згідно з інформацією, наданою Урядом, чоловіки і жінки мають право на отримання пенсії за віком в однаковому віці в Андоррі, Данії, Фінляндії, Франції, Німеччині, Греції, Ісландії, Ірландії, Ліхтенштейні, Люксембурзі, Монако, Нідерландах, Норвегії, Португалії, Сан-Марино, Словаччині, Іспанії та Швеції.

27. Жінки мають право на отримання пенсії в більш молодому віці, ніж чоловіки, в Албанії, Вірменії, Австрії, Азербайджані, Бельгії, Болгарії, Хорватії, Чехії, Естонії, Грузії, Угорщині, Італії, Латвії, Литві, Мальті, Молдові, Польщі, Румунії, Російській Федерації, Сербії і Чорногорії, Словенії, Швейцарії, Колишній Югославській

Республіці Македонія, Україні та Сполученому Королівстві. Багато з цих країн мали поетапне впровадження вирівнювання пенсійного віку. Це мало відбутися в Австрії в період між 2024 і 2033 роками; в Азербайджані до 2012 року; в Бельгії в період між 1997 і 2009 роками; в Естонії до 2016 року; в Угорщині до 2009 року; в Латвії до 2008 року; в Литві до 2006 року і в Сполученому Королівстві в період між 2010 і 2020 роками.

СКАРГИ

28. Заявники стверджували, що програма ДСД та НП, оскільки це стосувалося кожного з них, мала дискримінаційний характер, порушуючи статтю 14 Конвенції, взяту у поєднанні зі статтею 1 Протоколу № 1.

ПРАВО

А. Рішення для припинення провадження за заявою пані Хеппл

29. У листі від 25 лютого 2005 року, перша заявниця через свого представника повідомила Суд, що з особистих причин вона більше не бажає продовжувати справу. У відповідь на прохання Секретаря отримати додаткову інформацію, представник заявниці підтвердив позицію пані Хеппл у другому листі від 2 березня 2005 року.

30. 9 березня 2005 року Суд прийняв рішення припинити провадження за заявою пані Хеппл (стаття 37 § 1 (а) Конвенції), беручи до уваги її прохання і розмірковуючи, що дотримання прав людини не вимагає від нього продовження розгляду заяви.

31. У листі від 13 квітня 2005 року пані Хеппл, через свого представника, повідомила Суд, що вона змінила свою думку і тепер бажає поновити заяву.

32. Суд зазначає, що підтвердження представника пані Хеппл про її вихід зі справи було вільним та беззаперечним, і не було ніяких ознак того, що прохання вийти зі справи не було зроблено вільно з ініціативи заявника. Беручи до уваги ці обставини, а також той факт, що питання Конвенції, які наведені у заяві пані Хеппл, були також наведені іншими заявниками, Суд не бачить підстав для відновлення її заяви у реєстрі (стаття 37 § 2 Конвенції і правило 43 § 5 Регламенту Суду).

В. Стаття 14 Конвенції разом зі статтею 1 Протоколу № 1

33. Заявники скаржилися на те, що до чоловіків і жінок ставилися по-різному в межах програми ДСД та НП, всупереч статті 14 Конвенції, взятої разом зі статтею 1 Протоколу № 1. Останнє положення передбачає:

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

Стаття 14 Конвенції передбачає:

«Користування правами і свободами, визнаними в цій Конвенції, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою – статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження або інших ознак».

1. Чи підпадають інтереси заявників у сферу застосування статті 1 Протоколу № 1

(а) Подання сторін

(i) Уряд

34. Основним аргументом уряду було те, що заяви були несумісні з огляду на обставини, пов'язані з предметом розгляду, з положеннями Конвенції в тому, що допомога за рахунок роботодавця, як ДСД та НП, не може розглядатися як така, що підпадає під дію статті 1 Протоколу № 1. Конвенція та стаття 1 Протоколу № 1 цієї статті не надає право на отримання допомоги від держави. Це питання перебуває у сфері розсуду держави, яку допомогу надавати, оскільки відповідно до Конвенції не було права на отримання прав володіння. Обмежений виняток був визнаний щодо допомоги на основі внесків, тому що особа, по суті, заплатила за допомогу і, отже, мала вимогу речового характеру. Різниця між допомогою на основі внесків і допомогою за рахунок роботодавця була принциповою і відносно легко застосовуваною на практиці. Заявники прагнули розширити поняття «володіння», щоб включити вимоги, які не мали жодних підстав в національному законодавстві, щоб подати загальну скаргу про дискримінацію такого типу, який буде охоплений новим Протоколом № 12, а не статтею 14. Конвенція і Протокол № 1 стосувалися цивільних і політичних, а не соціально-економічних, прав. Задоволення вимоги на отримання допомоги з соціального забезпечення, що не передбачає попередніх внесків як власності в межах дії статті 1 Протоколу № 1 буде суперечити меті та змісту Європейської соціальної хартії 1961 року.

35. Крім того, Уряд затвердив, що для висновку, що стаття 1 Протоколу № 1 застосовується до допомоги, що не передбачає попередніх внесків, треба було б розширити сферу застосування цього положення за межами того, що було визнано в судовій практиці Суду. У справі «Гайгусуз проти Австрії» (*Gaugusuz v. Austria*) (постанова від 16 вересня 1996 року, *Збірник судових рішень та ухвал 1996-IV*), Суд постановив, що право заявника на надання надзвичайної допомоги було майновим правом, оскільки воно було «пов'язане з виплатою внесків до фонду страхування на випадок безробіття» (с. 1141, § 39). У більшості рішень після справи «Гайгусуз» стверджувалося, що допомога, яка не передбачає попередніх внесків, не була «володіннями» (див., наприклад, справу «Зрабжет і Кларк проти Сполученого Королівства» (*Szrabjet and Clarke v. the United Kingdom*), №№ 27004/95 і 27011/95, рішення Комісії від 23 жовтня 1997 року, не міститься в збірниках судових рішень; справу «Карлін проти Сполученого Королівства» (*Carlin v. the United Kingdom*), № 27537/95, рішення Комісії від 3 грудня 1997 року, не міститься в збірниках судових рішень; справу «Коук та Інші проти Сполученого Королівства» (*Coke and Others v. the United Kingdom*), № 38696/97, рішення Комісії від 9 вересня 1998 року, не міститься в

збірниках судових рішень; справу «*Ставіцький проти Польщі*» (*Stawicki v. Poland*) (ріш.), № 47711/99, 10 лютого 2000 року; справу «*Янковіч проти Хорватії*» (*Janković v. Croatia*) (ріш.), № 43440/98, ЄКПЛ 2000-X; справу «*Кольс проти Німеччини*» (*Kohls v. Germany*) (ріш.), № 72719/01, 13 листопада 2003 року; справу «*К'яртан Асмундсон проти Ісландії*» (*Kjartan Ásmundsson v. Iceland*), № 60669/00, ЄКПЛ 2004-IX; та рішення Палати від 20 червня 2002 року у справі «*Азінас проти Кіпру*» (*Azinas v. Cyprus*), № 56679/00, §§ 32-34, яке було, однак, замінено на рішення Великої палати від 28 квітня 2004 року, яке вирішило справу на іншій підставі.

(ii) Заявники

36. Заявники стверджували, що допомога, яка є предметом справи, підпадає під дію статті 1 Протоколу № 1, і тому застосовується стаття 14 Конвенції. При належному прочитанні рішення Суд в пункті 41 справи «*Гайгусуз*» (згадувалась вище) ухвалив, що законне право на надання надзвичайної допомоги, що є предметом спору, було саме по собі право власності в межах компетентності статті 1 Протоколу № 1, і що не обов'язковим було визначення, чи базувалося воно на внесках. Це був принциповий і дієвий підхід, який Велика Палата також має застосовувати.

37. Визнання різниці, встановленої попередніми рішеннями Європейської комісії з прав людини (далі – «Комісія»), між системами виплати пільг на основі внесків і тими, що не передбачають попередніх внесків, було б необґрунтованим і позбавленим будь-якої розумної мети. Такий підхід вимагає, щоб Суд з'ясував детальний характер режиму фінансування, який застосовується до будь-якого виду допомоги, що сформувало предмет заяви про дискримінацію відповідно до статті 14. Якщо він встановить, що існує зв'язок з виплатою внесків, чи то в якості попередньої умови для допомоги (як у справі «*Гайгусуз*»), чи то оплачених кимось іншим (як у справі «*Уїлліс проти Сполученого Королівства*» (*Willis v. the United Kingdom*), № 36042/97, ЄКПЛ 2002-IV), буде застосовуватися стаття 14.

38. Ніякої суттєвої причини для проведення відмежування не було. Внески, безсумнівно, підпадали під дію статті 1 Протоколу № 1, так само як і податки, які фінансували програми, що не передбачають попередніх внесків. Програма Сполученого Королівства щодо промислових травм, що є предметом спору у цій справі, добре ілюструє непослідовний і необґрунтований результат, до якого може призвести такий розгляд. Ця схема пройшла розвиток від ситуації, коли допомогу виплачували з окремого фонду виробничого травматизму, який поповнювався, принаймні частково, за рахунок внесків в результаті отримання працівником статусу працевлаштованого одержувача доходів, через ситуацію, коли допомогу виплачували з Фонду державного соціального страхування, який фінансувався таким же чином, до нинішньої ситуації, коли вона фінансувалася із системи загального оподаткування.

(б) Оцінка Суду

39. Суд як і раніше вважає, що стаття 14 доповнює інші важливі положення Конвенції та Протоколів. Вона не має незалежного існування, оскільки вона має

юридичну силу тільки у відношенні «здійснення прав і свобод», гарантованих цими положеннями (див., серед багатьох інших авторитетних джерел, справу «*Сахін проти Німеччини*» (*Sahin v. Germany*) [GC], № 30943/96, § 85, ЄКПЛ 2003-VIII). Застосування статті 14 не обов'язково передбачає порушення одного з основних прав, гарантованих Конвенцією. Необхідно, але цього також достатньо того, щоб факти справи були «в межах» однієї або декількох статей Конвенції (див, серед багатьох інших авторитетних джерел, справу «*Абдулазіз, Кабалес та Балкандалі проти Сполученого Королівства*» (*Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom*), рішення від 28 травня 1985 року, серія А № 94, с. 35, § 71; справу «*Кархайнс Шмідт проти Німеччини*» (*Karlheinz Schmidt v. Germany*, рішення від 18 липня 1994 року, серія А № 291-Б, с. 32, § 22; і справу «*Петровік проти Австрії*» (*Petrovic v. Austria*), рішення від 27 березня 1998 року, *Збірник* 1998-II, с. 585, § 22).

40. Заборона дискримінації за статтею 14, таким чином, виходить за межі здійснення прав і свобод, які Конвенція і Протоколи вимагають гарантувати від кожної держави. Це відноситься також і до тих додаткових прав, які підпадають під загальну сферу застосування будь-якої статті Конвенції, яку держава добровільно вирішила надати. Цей принцип добре відображений у практиці Суду. Він вперше згадувався у справі, «яка стосувалася певних аспектів закону про використання мов в системі освіти в Бельгії» (конкретні обставини) (рішення від 23 липня 1968 року, серія А, № 6, с. 33-34, § 9), коли Суд зазначив, що право на отримання дозволу від органів публічного управління створення певного виду освітньої установи не міститься у статті 2 Протоколу № 1, і продовжив таким чином:

«... проте, держава, яка створила такий заклад, не може при встановленні вимог на вступних іспитах застосовувати дискримінаційні заходи за змістом статті 14».

41. Суд повинен вирішити, таким чином, чи підпадають інтереси заявників, які були обмежені законодавчою програмою, яка оскаржується, під вплив «меж компетентності» або «сфери застосування» статті 1 Протоколу № 1.

(i) *Судова практика на сьогоднішній день*

42. Суд зазначає, що ДСД та НП є видами допомоги за рахунок роботодавця, оскільки вони, починаючи з 1990 року, фінансувалися за рахунок системи загального оподаткування, а не Державної системи страхування. Хоча лише робітники або колишні робітники, які постраждали від втрати працездатності в результаті нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, мають право на одержання допомоги, надання права не залежить від будь-якої або певної кількості внесків, що були зроблені до Фонду державного соціального страхування.

43. Комісія була першим органом Конвенції, який розглянув межу, в якій право на отримання пенсій та інших видів допомоги знаходилося під захистом статті 1 Протоколу №1. Вона застосувала принцип, відповідно до якого ця стаття не містить права на отримання допомоги із соціального забезпечення або пенсії. Здійснення обов'язкових внесків, наприклад, до пенсійного фонду або програми соціального

страхування, може, однак, створити таке право, де є прямий зв'язок між рівнем внесків і розміром допомоги, що виплачується. В іншому випадку заявник, у кожному окремо взятому випадку, не має у фонді виокремленої частки або частки, яку можливо встановити (claimable) (див., наприклад, справу «Мюллер проти Австрії» (*Müller v. Austria*) № 5849/72, рішення Комісії від 1 жовтня 1975 року, Рішення та Звіти (РЗ) 3, с. 25; справу «Г. проти Австрії» (*G. v. Austria*), № 10094/82, рішення Комісії від 14 травня 1984 року, РЗ 38, с.84, справу «Кляйн Стаарманпроти Нідерландів» (*Kleine Staarman v. the Netherlands*), № 10503/83, рішення Комісії від 16 травня 1985 року, РЗ 42, с. 162).

44. Перше рішення Суду з даного питання – справа «Гайгусуз» (згадувана вище). Заявник, громадянин Туреччини, мешкав в Австрії з 1973 до 1987 року. Він працював з 1973 до 1984 року, але з 1984 по 1987 рік він або був безробітним, або був визнаний непрацездатним. З липня 1986 року по березень 1987 року він отримував аванс з його пенсії за віком як допомогу з безробіття. Коли дія цього права закінчилася, він звернувся за іншим авансом у вигляді «екстреної допомоги». Існувало кілька передумов для здійснення такого платежу. Заявник такої вимоги мав бути безробітним, але здоровим та працездатним; мав вичерпати своє право на отримання допомоги по безробіттю; мав перебувати у стані крайньої потреби; і мати австрійське громадянство. Заявник задовольнив всі ці критерії, за винятком австрійського громадянства. Зокрема, як Суд прийшов до висновку, він мав право на отримання допомоги по безробіттю, оскільки сплачував страхові внески по безробіттю таким же чином, як і кожен робітник в Австрії, а його право на допомогу було вичерпано тоді, коли він звернувся для отримання екстреної допомоги. У пункті 21 рішення Суду було також зазначено, що розмір допомоги по безробіттю «частково фінансується за рахунок внесків по безробіттю, які кожен робітник мав сплатити, ... і частково з різних урядових джерел». «Фонд», з якого була виплачена допомога, не повністю, відтак, фінансувався за рахунок внесків працівників або роботодавців.

45. Сторони в цій справі розходяться в думках щодо того, що той факт, що пан Гайгусуз робив страхові внески по безробіттю, мав вирішальне значення для рішення Суду, що застосовується стаття 1 Протоколу № 1. Заявники стверджують, що центральною основою рішення Суду було те, як це викладено в пункті 41 постанови, що

«право на надання надзвичайної допомоги – в тій мірі, як це передбачено чинним законодавством – є майновим правом для цілей статті 1 Протоколу № 1».

Уряд зі свого боку спирається на пункт 39, в якому Суд підкреслив, що виплата внесків була попередньою умовою для виплати допомоги по безробіттю, і що

«це означає, що права на отримання екстреної допомоги немає, якщо такі внески не були зроблені».

Вони стверджують, що Суд не виявив би, що екстрена допомога підпадає під дію статті 1 Протоколу № 1, якщо б право на неї не залежало від попередньої сплати внесків.

46. Велика Палата визнає, що рішення у справі «Гайгусуз» було неоднозначним з цього важливого питання. Це знаходить своє відображення в тому, що дві різні лінії згодом виникли в судовій практиці органів Конвенції. Комісія, і Суд в деяких випадках, як і раніше вважають, що допомога із соціального забезпечення або пенсія підпадають під дію статті 1 Протоколу № 1 лише тоді, коли були зроблені внески до фонду, який її фінансував (див. випадки, що згадуються в пункті 35 вище). В інших випадках, однак, Суд постановив, що навіть допомога із соціального забезпечення в межах системи, що не передбачає попередні внески, може представляти собою володіння для цілей статті 1 Протоколу № 1 (див. справу «Бюхен проти Чеської Республіки» (*Bucheň v. the Czech Republic*), № 36541/97, § 46, від 26 листопада 2002 року; справу «Коа Поїрез проти Франції» (*Koua Poirrez v. France*), № 40892/98, § 42, ЄКПЛ 2003-Х; справу «Весселс-Бергерфот проти Нідерландів» (*Wessels-Bergervoet v. the Netherlands*), № 34462/97, ЄКПЛ 2002-IV; справу «Ван ден Боуїсен та Шурінг проти Нідерландів» (*Van den Bouwhuisen and Schuring v. the Netherlands*) (ріш.), №. 44658/98, від 16 грудня 2003 року).

(ii) Підхід, що має застосовуватись надалі

47. За цих обставин, необхідно досліджувати заново питання, чи право на отримання допомоги із соціального забезпечення без попередніх внесків залучати захист статті 1 Протоколу № 1. Оскільки Конвенція є, передусім, системою захисту прав людини, Суд повинен прийняти до уваги умови, що змінюються, всередині держави-відповідача і всередині Договірних держав в цілому, і має тлумачити і застосовувати Конвенцію у спосіб, який робить її права практичними і ефективними, а не теоретичними і ілюзорними (див. справу «Крістін Гудвін проти Сполученого Королівства [GC]» (*Christine Goodwin v. the United Kingdom*), №. 28957/95, § 74, ЄКПЛ 2002-VI).

48. Конвенція також повинна бути прочитана в цілому і тлумачитися таким чином, щоб підтримувати внутрішню узгодженість і гармонію між її різними положеннями (див. справу «Класс та Інші проти Німеччини» (*Klass and Others v. Germany*), рішення від 6 вересня 1978 року, серія А, № 28, с. 30-31, § 68; див. також справу «Маоїа проти Франції» [GC] (*Maouiá v. France*, № 39652/98, § 36, ЄКПЛ 2000-Х, та справу «Кудла проти Польщі» [GC] (*Kudła v. Poland*), № 30210/96, § 152, ЄКПЛ 2000-XI). У цьому відношенні слід зазначити, що в судовій практиці застосування статті 6 § 1 Суд спочатку ухвалив, що претензії щодо однієї лиш допомоги із соціального страхування, які сформувавши частину внесків, були, через схожість з системами приватного страхування, достатньо особистими та економічними, щоб бути предметом спору для «визначення цивільних прав» (див. справу «Фельдбрюгге проти Нідерландів» (*Feldbrugge v. the Netherlands*) і «Домленд проти Німеччини» (*Deumeland v. Germany*), обидва рішення від 29 травня 1986 року, серія А, №№ 99 та 100). Проте, у справі «Салесі проти Італії» (*Salesi v. Italy*) (рішення від 26 лютого 1993 року, серія А № 257-Е), стаття 6 § 1 визнано застосовною до спору за право на отримання допомоги із соціального страхування без попередніх внесків, при цьому Суд підкреслив, що

заявлене право заявника на соціальну допомогу мало особистісний та економічний характер. Таким чином, він відмовився від порівняння з програмами приватного страхування і вимогою до форми «контракту» між окремою людиною і державою. У справі «Шулер-Цгратген проти Швейцарії» (*Schuler-Zgraggen v. Switzerland*) (рішення від 24 червня 1993 року, серія А № 263, с. 17, § 46), Суд постановив, що

«... розвиток закону ... і принцип рівного ставлення, приймаючи думку, що сьогодні загальне правило полягає в тому, що стаття 6 § 1 застосовується в сфері соціального страхування, включаючи, навіть, матеріальну допомогу».

49. В інтересах узгодженості Конвенції в цілому автономна концепція «майна» у статті 1 Протоколу № 1 має тлумачитись так, щоб узгоджуватися з концепцією майнового права відповідно до статті 6 § 1 Конвенції. Крім того, важливо прийняти тлумачення статті 1 Протоколу № 1, яке виключає нерівність ставлення, засновану на відмінностях, які, в даний час, виявляються нелогічними або нераціональними.

50. Підхід Суду до статті 1 Протоколу № 1 повинен відображати реальність того, яким чином організовано соціальне забезпечення в даний час в державах-членах Ради Європи. Зрозуміло, що в цих державах і в більшості окремих держав, існує широкий спектр видів соціальної допомоги, що призначені для надання допомоги, яка виникає через невід'ємне право (*as of right*). Види допомоги фінансуються багатьма різними способами: деякі з них виплачуються за рахунок внесків до спеціального фонду; деякі залежать від запису про внесок позивача; багато з них оплачуються із системи загального оподаткування на основі законодавчо визначеного статусу (див., з посиланням на систему Сполученого Королівства, коментарі лорда Гофмана у *Ex parte Carson*, що згадується у пункті 21 вище). ДСД і НП є хорошими прикладами цього. Спочатку вони фінансувалися з Фонду державного соціального страхування, а починаючи з 1990 року вони фінансуються із системи загального оподаткування (див. пункт 17 вище). З огляду на різноманітність методів фінансування, а також взаємопов'язаний характер допомоги в більшості систем соціального забезпечення, все більш штучним виявляється ствердження, що тільки ті види допомоги, що фінансуються за рахунок внесків до спеціального фонду, підпадають під сферу дії статті 1 Протоколу № 1. Крім того, виключити ті види допомоги, які виплачуються із системи загального оподаткування, означало б той факт, що багато заявників в межах цього останнього типу системи також здійснюють свій внесок в її фінансування за рахунок сплати податку.

51. У сучасній, демократичній державі, існування багатьох людей протягом всього життя або його частини повністю залежить від допомоги з соціального страхування і допомоги з соціального забезпечення. Багато національних правових систем визнають, що таким людям потрібен ступінь впевненості і безпеки, а також забезпечують отримання допомоги – за умови виконання умов правомірності – через невід'ємне право. Якщо фізична особа має заявлене право на отримання допомоги на підставі внутрішнього законодавства, важливість цього права також має бути відображена шляхом підтримання статті 1 Протоколу № 1 як такої, що може тут застосовуватись.

52. Нарешті, відповідаючи на заяви Уряду, Суд вважає, що ствердження про те, що право на допомогу без попередніх внесків підпадає під дію статті 1 Протоколу № 1, більше не дозволяє неефективним положенням Соціальної хартії містити такі висновки щодо допомоги на основі внесків. У той час, як Конвенція встановлює, що, по суті, представляють собою цивільні і політичні права, багато з них мають наслідки соціального чи економічного характеру. Сам факт того, що тлумачення Конвенції може поширюватися на сферу соціальних і економічних прав, не повинен бути вирішальним фактором проти такого тлумачення; не існує водорозподілу, що відділяє сферу цих прав від сфери, яка охоплюється Конвенцією (див. справу «*Ейрі проти Ірландії*» (*Airey v. Ireland*), рішення від 9 жовтня 1979 року, серія А, № 32, с. 14-15, § 26).

53. На закінчення, відтак, допоки існує будь-яке розрізнення в судовій практиці між допомогою, що нараховується на основі внесків, і допомогою за рахунок роботодавця для застосування статті 1 Протоколу № 1, немає ніяких підстав виправдати продовження використання такої відмінності.

54. Проте слід підкреслити, що принципи, зовсім недавно використані у справі «*Копецький проти Словаччини*» [GC] (*Kopecký v. Slovakia*), № 44912/98, § 35, ЄКПЛ 2004-ІХ, які застосовуються, в основному, у справах щодо статті 1 Протоколу № 1, рівною мірою обґрунтовані, коли мова йде про допомогу із соціального забезпечення. Зокрема, стаття не створює право на придбання майна. Вона не накладає ніяких обмежень на свободу держави-учасника вирішити – вводити будь-яку форму системи соціального забезпечення або вибрати тип чи розмір допомоги для забезпечення відповідно до будь-якої такої програми (див., з урахуванням відповідних змін, справу «*Копецький*», § 35 (d)). Однак якщо держава-учасник має чинне законодавство, що передбачає виплату допомоги із соціального забезпечення -- обумовлене попередніми внесками чи ні -- це законодавство повинно розглядатися як таке, що формує право власності, яке потрапляє в сферу дії статті 1 Протоколу № 1 для осіб, які відповідають її вимогам (те саме джерело).

55. У подібних справах, щодо скарги відповідно до статті 14 Конвенції, взятої у поєднанні зі статтею 1 Протоколу № 1, щодо того, що заявник був позбавлений повністю або частково певної допомоги на дискримінаційному підґрунті, що розглядається у статті 14, необхідно з'ясувати, чи мали б (але за умов наявності оскаржуваного), він або вона право, закріплене у відповідності з національним законодавством, отримувати допомогу, яка є предметом розгляду справи (див. справу «*Гайгусуз*», що наведена вище, і справу «*Уїлліс*», що також наведена вище, § 34). Хоча Протокол № 1 не містить право на отримання допомоги із соціального страхування будь-якого виду, якщо держава вирішить створити програму для надання матеріальної допомоги, вона має зробити це у спосіб, відповідний статті 14.

56. Це означає, що інтереси заявників підпадають під дію статті 1 Протоколу № 1 і права на захист власності, яке вона гарантує. Цього достатньо, щоб вважати статтю 14 Конвенції такою, що може застосовуватися.

2. Статті 14 Конвенції

(а) Подання сторін

(i) Уряд

57. Уряд заявив, що було об'єктивно виправданим пов'язати вікові критерії для отримання ДСД та НП перед отриманням державної пенсії за віком. ДСД була допомогою, призначеною для компенсації тим, хто постраждав від травми на виробництві за втрату працездатності, і, тому була допомогою, принципово пов'язаною з роботою. Зупинивши виплату допомоги при досягненні державного пенсійного віку, парламент діяв об'єктивно виправданим чином, встановлюючи, що людина, чоловік або жінка, не матиме право і на державну пенсію, і на допомогу у зв'язку з втратою працездатності. Використання державного пенсійного віку у спосіб, що є легко зрозумілим, гнучким і пропорційним, забезпечило об'єктивне припинення виплати ДСД тим, хто вже не був невід'ємною частиною робочого сектору населення, що заробляє.

58. Обґрунтування зв'язку допомоги із соціального забезпечення із державним пенсійним віком було визнано статтею 7 Директиви 79/7/ЕЕС з питань соціального забезпечення (див. пункт 22 вище). У травні 2000 року ЄС у повному складі розглянув і відкинув твердження, підняте заявниками у справі, що вони піддалися дискримінації незаконно за ознакою статі в порушення Директиви (див. пункт 24 вище). Якщо б Суд знайшов порушення в даному випадку, це створило б значну плутанину, оскільки внутрішнє було б відповідало б директивам стосовно дискримінації за ознакою статі в галузі соціального забезпечення, але не відповідало б положенням Конвенції, пов'язаним з майном і дискримінацією. Встановлення порушення поставило б під сумнів мету і дію законодавства Співтовариства.

59. У 1995 році Парламент вирішив, що державний пенсійний вік має бути прирівняний для чоловіків і жінок до 2020 року. Починаючи з 2010 року, вік, в якому жінки отримують право на отримання державної пенсії за віком, буде поступово збільшено до 60 років, поки в 2020 році він сягне позначки 65 років, такої ж, як для чоловіків. Парламент вирішив запроваджувати реформу поступово, оскільки рух у напрямку рівності має великі фінансові ускладнення як для держави, так і для мешканців, особливо жінок, які вже довгий час очікують на отримання державної пенсії за віком у віці 60 років. Кілька держав-учасників зберегли різний пенсійні вік для чоловіків і жінок, а деякі вважали за краще здійснити поступове зрівняння цих вікових груп (див. пункти 26-27 вище).

60. У підсумку Уряд затвердив, що троє заявників – пан Ланн, пані Спенсер та пан Кімбер – не зазнали суттєвого впливу різниці у ставленні, на яку вони скаржилися. Будь-які втрати, яких зазнали пан Ланн або пані Спенсер, були спричинені їхніми власними діями або бездіяльністю, а не функціонуванням тимчасового плану. Таким чином, пан Ланн мав можливість проінформувати про вихід на пенсію, щойно він досяг віку 65 років, а не чекати, як він це робив, коли він буде вважатися пенсіонером у віці 70 років. З іншого боку, пані Спенсер не була зобов'язана інформувати про вихід на пенсію, коли вона досягла пенсійного віку в 60 років, але могла відкласти свою пенсію до 65 років, таким чином залишаючись поза роботою у перехідний режим і отримуючи право вимагати виплату ДСД та НП таким же чином, як і за програмою порівняння для

чоловіків. Що стосується пана Кімбер, жінка з такою ж датою народження мала б право на виплату ДСД перехідного рівня, лише якщо б вона повідомила про свій намір піти на пенсію у період з 30 вересня 1984 року (у свій шістдесятий день народження) і 9 квітня 1989 року (дата припинення розрахунків для перехідного режиму). Застосовуючи принцип, висловлений Судом у справі «*Корнвел проти Сполученого Королівства*» (*Cornwell v. the United Kingdom*) (ріш.), №. 36578/97, від 11 травня 1999 року), оскільки пан Кімбер не надав такої інформації, він не міг стверджувати про безпосередню дію дискримінації, на яку він скаржився, оскільки жінка в такій самій ситуації, яка не подала скаргу, не мала б права на перехідний рівень відповідно до внутрішнього законодавства.

(ii) Заявники

61. Заявники не заперечують, що для Уряду було б справедливо намагатися усунути недоліки, в результаті чого допомогу на відшкодування заробітку внаслідок травми на виробництві продовжували б виплачувати працівникам після досягнення ними віку, коли, у будь-якому випадку, їм припинили б виплачувати заробітну плату. Однак, не було підстав для введення дискримінації за ознакою статі в програму, пов'язуючи дату припинення розрахунків до пенсійного віку. Тієї ж мети можна було досягти, без неприйнятних фінансових наслідків, шляхом прийняття загальної вікової межі для чоловіків і жінок, або шляхом використання правил програми, що частково збігаються, із забезпеченням того, що будь-яка державна пенсія, що отримується, є компенсацією ДСД.

62. Важливо відзначити, що Уповноважений в своєму зверненні до ЄС (див. пункт 23 вище) в пунктах 26 і 27 зазначив, що «введення після 1986 року нерівних вікових умов для отримання ДСД вперше не було необхідним для підтримки фінансової рівноваги або відповідності (в частині, де це слово слід розуміти у фінансовому сенсі) програм соціального забезпечення Великої Британії». Він також виявив про факт, «що таке введення не було необхідним для збереження у Сполученому Королівстві різного пенсійного віку згідно з програмою пенсійного забезпечення за віком».

63. Заявники не вважають, що рішення на їхню користь матиме ширші наслідки для судової практики ЄС відповідно до статті 7 Директиви 79/7/ЕЕС. У цьому випадку, ЄС мав справу зі сферою часткової відміни відповідно до статті 7 і не розглядав заново питання про те, чи була виправдана дискримінація.

64. У відповідь на заперечення Уряду щодо статусу жертви, пан Ланн стверджував, що не було ніяких підстав для повідомлення ним про вихід на пенсію у його шістдесят п'ятий день народження, оскільки це не мало би жодного значення для його статусу на отримання допомоги на той час. Пані Спенсер стверджувала, що справа, у якій вона задіяна, надаючи інформацію про вихід на пенсію у 60 років, що призвело до зміни ДСД на НП, не була б відкрита для програми порівняння для чоловіків. Відповідно, проблема, з якою вона зіткнулася, не сталася б з такою програмою порівняння для чоловіків, і вона може претендувати на статус жертви дискримінації. Пан Кімбер, зі свого боку, розсудив, що, на відміну від жінки в його становищі, у нього не було жодного наміру надавати інформацію про вихід на пенсію,

оскільки відповідно до законодавчої програми лише жінки мали право отримувати ДСД перехідного рівня після такого повідомлення. Не можна вважати спричиненням йому шкоди той факт, що, якби він був жінкою, він би не використав своє право.

(b) Оцінка Суду

65. Суд вважає, що попереднє заперечення Уряду про те, що вищезгадані три заявники безпосередньо не зазнали впливу законодавства, яке оскаржується, тісно пов'язане зі змістом їхньої скарги відповідно до статті 14, і має бути залучене до суті справи. Крім того, він вважає, що заяви піднімають складні питання права і факту відповідно до статті 14 Конвенції, взятої у поєднанні зі статтею 1 Протоколу № 1, визначення яких повинно залежати від розгляду суті справи. Він робить висновок, таким чином, що вони не є явно недостатньо необґрунтованими в межах значення статті 35 § 3 Конвенції.

З цих причин, Суд

вирішує, одноголосно, не поновлювати заяву пані Хеппл у списку;

вирішує, більшістю, приєднати до суті справи заперечення Уряду щодо статусу жертви третього заявника, пана Ланна, четвертої заявниці, пані Спенсер, і п'ятого заявника, пана Кімбера;

визнає прийнятними, більшістю, заяви другого, третього, четвертого і п'ятого заявників.

© Проект Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб», 2016. Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Проекту Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб» (<http://www.coe.int/uk/web/kyiv/idps>). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна копіювати в некомерційних цілях за умови зазначення повної назви справи разом із вищенаведеним посиланням на Проект Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб». З питань використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за адресою: Internally.Displaced.Persons@coe.int.

© Council of Europe Project «Strengthening the Human Rights Protection of Internally Displaced Persons in Ukraine», 2016. The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Council of Europe Project «Strengthening the Human Rights Protection of Internally Displaced Persons in Ukraine» (<http://www.coe.int/uk/web/kyiv/idps>). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with reference to the Council of Europe Project «Strengthening the Human Rights Protection of Internally Displaced Persons in Ukraine». If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact: Internally.Displaced.Persons@coe.int